

**Den islandske presidents hilsningstale
på Bessastaðir
den 12. desember 1997
i anledning av utnevnelsen til æresdoktor
ved Norges landbrukshøgskole på Ås.**

Det er en særlig fornøyelse for meg å få ønske Roger Abrahamsen, rektor ved Norges landbrukshøgskole på Ås, velkommen hit til Bessastaðir.

Det var et historisk høydepunkt i høst da dette berømte lærdomssete på Ås feiret sitt 100-årsjubileum. Vi islendinger er landbrukshøgskolen stor takk skyldig; dens innflytelse på utviklingen i islandsk landbruk, skogbruk, planlegging og andre områder i vårt samfunn, er stor.

Det var en storstilt markering på Ås i anledning av 100-årsjubileet, en markering som jeg dessverre i siste øyeblikk ble nødt til å avstå fra fordi familien dagene før var blitt informert om Guðrún Katríns alvorlige sykdom. Men i dag fylles heldigvis våre sinn atter med glede, for legebehandlingen har gitt positive resultater.

Jeg setter stor pris på at Roger Abrahamsen, rektor ved Landbrukshøgskolen på Ås, har tatt denne turen over havet for å besøke Bessastaðir på samme måte som hans landsmenn, de norske vikingene, gjorde. For elleve hundre år siden valgte de å bosette seg på Island på grunn av landets fruktbarhet; et land som i alle fall var godt egnet til sauehold og tømmerhogging.

De arkeologiske utgravningene her på Bessastaðir i de siste årene har fortalt oss at ganske snart etter at den første landnåmsmannen fra Norge, Ingolf Arnarson, bosatte seg i Reykjavík, – det må ha vært rundt år 900 – bosatte andre landnåmsmenn seg her på Bessastaðir. For to år siden fant man nemlig deres langild her like ved dette huset.

Landbruk etter norske forbilder har man derfor drevet her på Bessastaðir i nesten elleve hundre år, selv om det i de senere årene kun har vært snakk om dyrking av gras og innsamling av ederdun. Det ville helt sikkert ikke ha bli godt mottatt dersom den nåværende bonden på Bessastaðir hadde kommet med krav overfor myndigheter og ledere av den islandske bondestand om at gården skulle få kvote slik at man de neste årene skulle kunne drive med kvegdrift og sauehold her på Bessastaðir, på denne gamle og historiske gården.

Samtidig som jeg ønsker Roger Abrahamsen velkommen til Bessastaðir, vil jeg gi ham som rektor ved Landbrukshøgskolen på Ås ordet.

Det er en stor ære for meg å bli utnevnt til æresdoktor ved Norges landbrukshøgskole på Ås, og dermed komme med i rekken av de forskere og vitenskapsmenn som skolen hedrer i anledning av dens 100-årsjubileum.

Jeg setter stor pris på at det skolens ledere hadde i tankene da de tok sin beslutning, var min forskning og undervisning i statsvitenskap ved Islands Universitet på den tid da vi her på Island var i ferd med å bygge opp denne vitenskapen ved universitetet; en oppbygging som startet for vel tjuefem år siden.

I en stund som denne minnes jeg gjerne en tidligere kollega, den landskjente norske vitenskapsmann og professor, Stein Rokkan, som ble verdensberømt for sin banebrytende forskning både i sosiologi og statsvitenskap. Jeg håper at jeg ved min forskning på det islandske samfunn og gjennom oppbyggingen av undervisningen i samfunnsvitenskapelige fag på Island, har betalt tilbake en del av den taknemlighetsgjeld som jeg står i til ham og andre tidligere nordiske kolleger.

Jeg betrakter også denne heder i dag som en erkjennelse fra Landbrukshøgskolens side av den andel som en rekke islandske studenter og forskere har i skolens utvikling, og som en slags gledens budskap om hvor fornøyd skolen er med å ha fostret over en lang periode denne store mengde islendinger. Ingen annen høgskole har utdannet så mange av lederne i islandsk landbruk, landbruksvitenskap, skogbruk, landslagsarkitektur og beslektede fag.

For den støtte som Landbrukshøgskolen på denne måten har gitt oss, vil jeg ved denne anledning få overbringe en takk fra det islandske folk.

Jeg har tidligere kommet inn på at i de gamle islendingesagaene er det norske landbruket en like selvsagt del av fortellingen som det islandske landnåmet, fristatstidens lovvedtak, godenes maktkamp og den kjærlighet og skjebne som ofte ble avgjort i de vakre sommernetter på Þingvellir ved Öksará.

Islandske bønder har i århundrer hentet forbilder og impulser fra de norske åkrer, daler og skoger. Og ingen anbefalinger av nye ting ble ansett for å være bedre enn de råd som kom fra Norge.

Den moderne tid vi møter i de islandske bygder, i de blomstrende bysamfunn og i den omfattende matvareproduksjonen, er i betydelig grad resultat av den kunnskap og opplæring som vitenskapsmenn og eksperter, planleggere og administratorer, jordbrukere og rådgivere har fått ved Landbrukshøgskolen på Ås.

Når man i tankene har villet hedre jorddyrkingen og vise den gavmilde natur ærbødighet med et eget Mekka, et lærdommens og kunnskapens tempel, da er det skolen på Ås vi islendinger har hatt i våre tanker. Ja, selv når høyrøstede bønder møttes på livlige sammenkomster, senket alltid en ærbødig stillhet seg over de tilstedeværende når en Ås-kandidat gikk på talerstolen.

Da lærere, forskere og studenter like før siste århundreskifte startet sin virksomhet på Ås, var det den lokale bondefamilies åker og eng og deres husdyr som var utgangspunktet for all utdanning og forskning. I dag er hele verden vårt laboratorium. Hele biosystemet er en eneste stor syntese som ikke kan stykkes opp. De nordlige områders isflater, Afrikas sletter, havets ressurser, vær og vind og strømmer; hele dette storslåtte komplekset er nå noe alle mennesker har ansvaret for.

Det er gledelig at til tross for Landbrukshøgskolens høye alder, så er dens visjoner i takt med det nye århundrets oppgaver: hele menneskehetens fremtid i et nytt årtusen.

Utdannelsen på Ås, som til å begynne med var tiltenkt den dyktige og selvstendige norske bonden, dreier i dag seg om livsvilkår og fremtid for alle medlemmer av hovedgården Jord.

Med denne nye æresdokortittel fra Ås ser jeg selv virkelig frem til å kunne besøke islandske bønder og jordbruksområder med en større sikkerhet enn tidligere. Jeg er forvisset om at mange av dem vil synes det innebærer en større heder å ikke bruke tittelen Herr president og i stedet bruke ærestittelen Doktor fra Ås når de skal henvende seg til den islandske republikkens president. Islandske bønder har lenge laget sin egen protokoll.

Jeg vil be rektor Roger Abrahamsen overbringe de hjerteligste lykkeønskninger og hilsener til Landbrukshøgskolen; spesielt fra det store antall islendinger som skolen har fostret, men også fra de islandske bønder som har nytt godt av den utdanning som skolen har gitt oss islendinger.

Vi håper at det islandske folk også i fremtiden vil kunne ha gleden av et givende samarbeid med det berømte lærdomssete på Ås.

Til slutt vil jeg få gjenta min takk for den store ære som er blitt meg til del, og be om at mat og drikke blir båret inn slik at vi om en stund skal kunne løfte våre glass for å hylle det hundreårgamle lærdomssetet på Ås og ønske det lykke til videre.